

Návrh uznesenia AS FMFI UK k návrhu Štatútu UK (verzia 4.11.2022)

Predkladá: Predsedníctvo AS FMFI UK

Akademický senát FMFI UK oceňuje ochotu rektora UK viesť širokú diskusiu ohľadom návrhu nového Štatútu UK v rámci akademickej obce. Akademický senát FMFI UK po oboznámení sa s návrhom Štatútu UK konštatuje, že predložený návrh nie je v niektorých ustanoveniach v súlade s postojmi, stanoviskami a vyhláseniami, ktoré UK a jej akademické samosprávne orgány deklarovali pri proteste proti novele zákona o vysokých školách. Po preštudovaní návrhu štatútu Akademický senát FMFI UK predkladá nasledujúce pripomienky k jeho zneniu.

1. Kladne hodnotíme skutočnosť, že návrh štatútu v čl. 19 do významnej miery ponecháva rozsah samosprávnej pôsobnosti fakúlt bez zmeny oproti stavu vymedzenému § 23 zákona o vysokých školách v znení platnom do 24. apríla 2022.
2. Niektoré ustanovenia nového štatútu však zbytočne zasahujú do takto deklarovanej autonómie a vytvárajú podmienky pre centralizáciu riadenia UK. Jedná sa o deklaráciu rektorátu ako riadiaceho centra univerzity (čl. 12), riadenie fakúlt rektorátom (čl. 14 ods. 2 písm. b), absolútnu zodpovednosť dekanov rektorovi a vypustenie ustanovení o zodpovednosti dekana voči akademickému senátu fakulty (čl. 16 ods. 4), uvedenie dekanov medzi vedúcimi pracovníkmi univerzity a nie ako orgánu akademickej samosprávy fakulty a vedúceho zamestnanca fakulty (čl. 18 a čl. 43 ods. 4).
3. Aby bolo riadenie univerzity efektívne a predišlo sa zbytočným pracovnoprávnym sporom, je potrebné zadefinovať riadiacu hierarchiu tak, aby jednotliví pracovníci dostávali jednoznačné pokyny od jedného nadriadeného pracovníka. Z tohto hľadiska nie je vhodné, aby zamestnanci súčasťou univerzity, ako napríklad rektorátu, boli štatútom oprávnení priamo ukladať úlohy zamestnancom fakúlt. Príkladmi takýchto ustanovení sú čl. 41 ods. 3 (kvestor je oprávnený ukladať úlohy tajomníkom fakúlt), čl. 43 ods. 4 (prorektori sú oprávnení ukladať úlohy prodekanom), čl. 14 ods. 3 (pracovníci rektorátu sú oprávnení ukladať úlohy zamestnancom fakúlt) a podobne. V týchto prípadoch preferujeme formulácie používané v aktuálne platnom Štatúte UK, ktorý priznáva právomoci určeným pracovníkom rektorátu zvolávať porady, vytvárať komisie, usmerňovať a pod. Zamestnanci fakúlt sú tak v typických prípadoch viazaní sa takýmito usmerneniami riadiť, no v prípade, že nastane rozpor, takýto rozpor sa musí riešiť v zmysle štandardnej hierarchie pracovnoprávných vzťahov, t. j. po línii rektor - dekan - riadiaci pracovníci fakúlt. Zavedenie paralelných riadiacich štruktúr by tvorilo prekážku efektívneho riadenia univerzity ako celku a vytváralo by neprehľadnú zmesť pracovnoprávných vzťahov, čo je nežiaduci stav.
4. Novela zákona o vysokých školách posilnila úlohu rektora ako vrcholného manažéra univerzity s cieľom vytvoriť lepšie predpoklady k zefektívneniu jej riadenia. Na základe toho sú novelou zákona viaceré kompetencie akademických senátov presunuté na iné orgány (rektor, správna rada). Myšlienka akademickej samosprávy v takomto

prípade vyžaduje zachovanie kontrolných kompetencií akademických senátov. V aktuálnom návrhu znenia Štatútu UK však viaceré kontrolné kompetencie boli oslabené. To zahŕňa napríklad: právo obracať sa s podnetmi na hlavného kontrolóra UK, schvaľovanie cien za ubytovanie (čl. 22 ods. 3), schvaľovanie zásad podnikateľskej činnosti (čl. 59 ods. 1), kontrola všetkých stránok ubytovania na vysokoškolských internátoch, zrušenie úlohy komisií senátu ako iniciatívnych a kontrolných orgánov (v aktuálnom znení čl. 25 ods. 5 sú komisie len poradnými orgánmi), vypustenie práva členov Akademického senátu UK podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, klásť otázky a žiadať vysvetlenie od rektora, prorektorov a kvestora vo veciach patriacich do ich právomocí, predseda AS UK už nebude prizývaný na zasadnutia Vedenia UK (čl. 40 ods. 2), predseda AS UK a podpredsedovia AS UK už nebudú členmi Kolégia rektora UK (čl. 42 ods. 3).

5. Nový štatút nespĺňa ustanovenia § 15 ods. 2 zákona o vysokých školách, ktorý stanovuje požiadavky na obsah štatútu verejnej vysokej školy. Kým zákon predpokladá, že štatút obsahuje pravidlá používania akademických insígnií a vykonávania akademických obradov, rámcové ustanovenia o školnom a o poplatkoch spojených so štúdiom, ako aj vnútorné pravidlá hospodárenia verejnej vysokej školy vrátane pravidiel na vykonávanie podnikateľskej činnosti, aktuálny návrh štatútu sa v týchto bodoch odkazuje na vnútorné predpisy, ktoré majú charakter smerníc. Zásadným problémom takéhoto prístupu je, že kým štatút prerokúva a schvaľuje Akademický senát UK, takéto predpisy nižšej právnej sily (smernice) vydáva priamo rektor. Keďže v tomto prípade ide o požiadavku priamo vyplývajúcu zo zákona, je nevyhnutné, aby predpisy, na ktoré odkazuje štatút, boli prerokúvané a schvaľované rovnakým postupom ako samotný štatút (v opačnom prípade ide o obchádzanie zákona a participatívneho riadenia UK).

V duchu vyššie uvedených skutočností predkladá Akademický senát FMFI UK k jednotlivým ustanoveniam návrhu Štatútu UK pripomienky, ktoré tvoria prílohu tohto uznesenia.